

# МОНІТОРИНГ ЧИННИКІВ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ МОЛОДІ В УМОВАХ УПРОВАДЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ РАМКИ КВАЛІФІКАЦІЙ

М. І. Найдьонон, Л. В. Григоровська

**Найдьонон М. І.** Моніторинг чинників професійного самоздійснення в умовах упровадження Національної рамки кваліфікацій [Електронний ресурс] : Динамічний довідковий бюлетень. Листопад 2015 /

М. І. Найдьонон, Л. В. Григоровська ; упоряд. І. М. Найдьонон ; Інститут соціальної та політичної психології НАПН України. – К. : ІСПП НАПН України, 2015. – 126 с. – Url: <http://doi.org/10.59416/JZWF1057> ; [http://profpresstige.org.ua/publ/Inf\\_bul\\_2015.pdf](http://profpresstige.org.ua/publ/Inf_bul_2015.pdf).

**Анотація.** Бюлетень підготовлено за даними всеукраїнських репрезентативних опитувань, проведених Інститутом соціальної та політичної психології НАПН України протягом 2015 року.

У динамічному довідковому бюлетені представлено результати всеукраїнського масового опитування школярів, що проводилося в межах дослідження за темою НДР “Моніторинг чинників професійного самовизначення молоді в умовах упровадження Національної рамки кваліфікацій” (2013–2015 роки) та згідно з п. 40 Програми спільної діяльності Міністерства освіти і науки України та Національної академії педагогічних наук України на 2014–2016 роки (<http://naps.gov.ua/ua/activities/research/mon/>).

Опитування проводилося за квотною вибіркою, що репрезентує учнів 9–11-х класів загальноосвітніх шкіл (1050 учнів у всіх областях України (крім Донецької та АР Крим) і в м. Києві).

Динамічний довідковий бюлетень є основою для нового типу суб’єктивно значимого продукту у вивченні громадської думки, який утворюється в результаті репрезентативної рефлексії.

Методологією дослідження виступають роботи напряду узагальнені Дональдом Трейманом: "Професійний престиж в порівняльній перспективі" [44] та типологія професій за Є. Климовим [43] . Вхід у накопичувану (динамічну складову) відбувається за посиланням: [www.questionary.profpresstige.org.ua/bulletin.php](http://www.questionary.profpresstige.org.ua/bulletin.php), доступ до зрізів за запитом [ispp@profpresstige.org.ua](mailto:ispp@profpresstige.org.ua).

Для науковців, фахівців Міністерства праці та соціальної політики України, Державної служби зайнятості України, системи профорієнтаційної роботи, працівників ЗМІ, освітян, представників громадськості.

**Ключові слова:** профорієнтація, престижність професій, моніторинг, тип професій, клас професій, національна рамка кваліфікацій, суб’єктивно значимий продукт, репрезентативна рефлексія.

Листопад '2015.

Динамічний довідковий  
бюлетень

**М. І. Найдьонов, Л. В. Григоровська**

**МОНІТОРИНГ ЧИННИКІВ ПРОФЕСІЙНОГО  
САМОВИЗНАЧЕННЯ МОЛОДІ В УМОВАХ УПРОВАДЖЕННЯ  
НАЦІОНАЛЬНОЇ РАМКИ КВАЛІФІКАЦІЙ**

Упорядник І. М. Найдьонов

Київ – 2015

Найдьонов **М. І.** Моніторинг чинників професійного самоздійснення в умовах упровадження Національної рамки кваліфікацій [Електронний ресурс] : Динамічний довідковий бюлетень. Листопад 2015 / М. І. Найдьонов, Л. В. Григоровська ; упоряд. І. М. Найдьонов ; Інститут соціальної та політичної психології НАПН України. — К. : ІСПП НАПН України, 2015. — 126 с. — Режим доступу: [http://profprestige.org.ua/publ/Inf\\_bul\\_2015.pdf](http://profprestige.org.ua/publ/Inf_bul_2015.pdf).

Бюлетень підготовлено за даними всеукраїнського репрезентативного опитування, проведеного Інститутом соціальної та політичної психології НАПН України протягом 2015 року.

У проведенні дослідження, опрацюванні його даних та підготовці матеріалів бюлетеня взяли участь *Григоровська, Л. Д. Костюченко, О. М. Мелещенко, Н. І. Череповська, Ю. В. Товстогора.*

У динамічному довідковому бюлетені представлено результати всеукраїнського масового опитування школярів, що проводилося в межах дослідження за темою НДР “Моніторинг чинників професійного самовизначення молоді в умовах упровадження Національної рамки кваліфікацій” (2013 – 2015 роки). Опитування проводилося за квотною вибіркою, що репрезентує учнів 9–11-х класів загальноосвітніх шкіл (1050 учнів у всіх областях України (крім Донецької та АР Крим) і в м. Києві).

Для науковців, державних управлінців, у тому числі в галузі освіти, фахівців Міністерства соціальної політики України, Державної служби зайнятості України, системи профорієнтаційної роботи, працівників ЗМІ, освітян, представників громадськості.

При використанні матеріалів дослідження посилання на Інститут соціальної та політичної психології НАПН України обов’язкове.

Адреса:

04070, м.Київ,  
вул. Андріївська, 15

тел. 425-24-08 , факс. 425-45-56  
<http://www.ispp.org.ua>

*Видано за рахунок державних коштів. Продаж заборонено.*

© Інститут соціальної та політичної психології НАПН України, 2015

☐ Згорнути всі ☐ Розгорнути всі (дія можлива: [www.questionary.profprestige.org.ua/bulletin.php](http://www.questionary.profprestige.org.ua/bulletin.php))

☐ 1. Чи маєте Ви уявлення про те, що таке престижність професії?

☐ 7. Оцініть престижність професії за 9-бальною шкалою 9 балів – це найвищий рівень престижності, 1 бал – найнижчий

☐ 8. Чому, на Вашу думку, люди намагаються отримати престижні професії?

☐ 9. Нижче наводяться твердження щодо чинників престижності професій. Отже, престиж професії тим вищий, чим більше вона:

☐ 10. Чи згодні Ви з наведеними нижче судженнями?

☐ 1) професія обирається один раз і на все життя

☐ 2) треба обирати не професію, а те, чим в житті хочеш займатися

☐ 3) найважливіше – вибрати з ким бути

☐ 4) сьогодні обирають не професію, а рівень споживання, який вона може забезпечити

☐ 5) не має значення, яку професію обираєш – будеш працювати там, де вдасться влаштуватися

☐ 6) професії сьогодні швидко змінюються, головне – навчитись постійно самовдосконалюватися

☐ 7) наполегливість і робота над собою важать більше, ніж здібності та вдача

☐ 8) починати свій трудовий шлях треба з робітничої професії, навіть якщо мрієш про великі досягнення

☐ 9) роботодавцю не обов'язково мати професію – усе зроблять наймані працівники

☐ 10) щоб бути гарним підприємцем, треба спочатку стати гарним професіоналом

☐ 11) професія має бути такою, щоб давала все і відразу

☐ 12) робітнича професія – це те, що може годувати все життя

☐ 13) щоб правильно обрати професію, треба звернутися до консультанта

☐ 14) найпочесніша праця – це праця хлібороба

☐ 11. Чи згодні Ви особисто з наведеними нижче судженнями?

☐ 1) моя сім'я та родичі – це зразок вибору професії і успішного професійного самоздійснення

☐ 2) я точно знаю, ким хочу бути

- ☐ 3) мені не буває нудно, бо маю хобі, знаю, чим мені цікаво займатися
- ☐ 4) я вже остаточно обрав свою майбутню професію
- ☐ 12. Які з наведених нижче аргументів були (або будуть) для Вас найвагомішими при виборі професії?
- ☐ 13. У який спосіб Ви отримували інформацію про професію, яку обрали (схиляєтеся обрати)?
- ☐ 14.(середнє) Якою мірою Ви враховували (будете враховувати) перелічені нижче чинники при виборі професії? Дайте оцінку за шкалою від 0 до 5, де 0 означає, що Ви їх не враховували, 1 – враховували найменшою мірою, 5 – враховували найбільше.
- ☐ 14.(%). Якою мірою Ви враховували (будете враховувати) перелічені нижче чинники при виборі професії?
- ☐ 1) інтерес до професії, очікуване задоволення від такої праці
- ☐ 2) власні здібності, їх відповідність вимогам професії
- ☐ 3) мої домагання (прагну здобути саме цю професію, надаю їй перевагу перед усіма іншими)
- ☐ 4) поради старших (батьків, членів родини)
- ☐ 5) думки однолітків (однокласників, друзів)
- ☐ 6) зіставлення професійного вибору з моїми життєвими планами в цілому (мати сім'ю, досягти успіху, багато подорожувати тощо)
- ☐ 7) мої знання про цю та інші професії
- ☐ 8) затребуваність цієї професії (оцінка стану ринку праці)
- ☐ 15. Обираючи професію, людина здебільшого детально обмірковує своє професійне майбутнє, складає про нього досить розлоге уявлення, так званий професійний план. Які з наведених нижче складових професійного плану були (є) у Вас найбільш продуманими?
- ☐ 16. (середнє) Щоб бути успішним на ринку праці, чи ставили (ставите) ви собі завдання відповідати таким вимогам
- ☐ 16. (%) Щоб бути успішним на ринку праці, чи ставили (ставите) ви собі завдання відповідати таким вимогам:
- ☐ 1) працювати автономно
- ☐ 2) працювати відповідально
- ☐ 3) працювати творчо
- ☐ 4) навчатися новому
- ☐ 5) ефективно спілкуватися

- ☐ 17. Якщо порівняти Ваш професійний план з професійними планами інших людей, то що про нього можна сказати?
- ☐ 18. В Україні 2011 р. було прийнято нормативно-правовий документ «Національна рамка кваліфікацій». Чи чули ви про це?
- ☐ 19. Чи знаєте Ви, про що йдеться в документі «Національна рамка кваліфікацій»?
- ☐ 20. Як ви думаєте, це було зроблено
- ☐ 21. Оцініть від 1 до 9, наскільки це нововведення дозволить простій людині
- ☐ 22. Як ви думаєте, скільки рівнів компетенції передбачено Національною рамкою кваліфікації?
- ☐ 23.1. З яким із наведених альтернативних суджень Ви найбільше згодні?
- ☐ 23.2. З яким із наведених альтернативних суджень Ви найбільше згодні?
- ☐ 23.3. З яким із наведених альтернативних суджень Ви найбільше згодні?
- ☐ 23.4. З яким із наведених альтернативних суджень Ви найбільше згодні?
- ☐ 24. Якому мінімальному рівню кваліфікації відповідає, на Вашу думку, описана нижче здатність людини:
- ☐ 1) визначати та розв'язувати соціально значущі системні проблеми
- ☐ 2) відповідати за навчання інших
- ☐ 3) діяти в нестандартних ситуаціях
- ☐ 4) діяти в умовах недостатньої інформації та суперечливих вимог
- ☐ 5) ефективно працювати в команді
- ☐ 6) адекватно діяти у відомих простих ситуаціях під безпосереднім контролем
- ☐ 7) оцінити власне виконання завдання за встановленими критеріями
- ☐ 8) реагувати на прості письмові та усні повідомлення
- ☐ 9) розв'язувати складні завдання в невизначених умовах
- ☐ 10) самостійно планувати власну роботу в змінюваних ситуаціях
- ☐ 25. Які критерії, на Вашу думку, використовуватимуться для встановлення рівня кваліфікації відповідно до нової національної рамки кваліфікацій
- ☐ 26. Які інституції будуть визначати рівень кваліфікації конкретної людини
- ☐ 27. Чи можете Ви сказати про себе, що відповідали на попередні запитання з однієї із перелічених нижче позицій?

- ⊕ 28. Як часто ви обговорюєте з близькими людьми свої
- ⊕ 29. Чи трапляється, що у роздумах або розмовах Ви відмічаєте нове в

## Джерела моніторингових досліджень

### Інформаційні (довідкові) бюлетені

1. **Молодіжний стандарт міжнародної шкали престижності професій : інформаційний бюлетень. Травень ' 2011 / за ред. М. І. Найдьонова ; упоряд. О. М. Лисенко. — К. : ІСПП НАПН України, 2012. — 144 с. — Режим доступу: [http://profprestige.org.ua/publ/Inf\\_bul\\_2012.pdf](http://profprestige.org.ua/publ/Inf_bul_2012.pdf).**
2. **Моніторинг рівня та чинників престижності професій : інформаційний бюлетень. Жовтень ' 2008 / за ред. М. І. Найдьонова, Л. В. Григоровської ; упоряд. В. Ю. Бистревський, Л. М. Калачнікова. — К. : ІСПП АПН України, 2008. — 140 с. — Режим доступу: [http://profprestige.org.ua/publ/Inf\\_bul\\_2008.pdf](http://profprestige.org.ua/publ/Inf_bul_2008.pdf).**
3. **Моніторинг рівня та чинників престижності професій протягом 2008–2009 років : інформаційний бюлетень. Серпень ' 2009 / за ред. М. І. Найдьонова, Л. В. Григоровської ; упоряд. О. І. Хоріна. — К. : ІСПП АПН України, 2009. — 62 с. — Режим доступу: [http://profprestige.org.ua/publ/Inf\\_bul\\_2009.pdf](http://profprestige.org.ua/publ/Inf_bul_2009.pdf).**
4. **Найдьонов М. І.** Динаміка оцінок престижності професій, що користуються попитом на ринку праці. Чинники, умови та особливості вибору професії.інформаційний бюлетень. Листопад ' 2010 / М. І. Найдьонов, Л. В. Григоровська ; упоряд. О. М. Лисенко ; Інститут соціальної та політичної психології НАПН України. — К. : ІСПП НАПН України, 2010. — 128 с. — Режим доступу: [http://profprestige.org.ua/publ/Inf\\_bul\\_2010.pdf](http://profprestige.org.ua/publ/Inf_bul_2010.pdf).
5. **Найдьонов М. І.** Чинники, умови та особливості вибору професії : інформаційний бюлетень. Жовтень ' 2011 / М. І. Найдьонов, Л. В. Григоровська ; упоряд. Ю. В. Товстоко́ра ; Інститут соціальної та політичної психології НАПН України. — К. : ІСПП НАПН України, 2012. — 128 с. — Режим доступу: [http://profprestige.org.ua/publ/Inf\\_bul\\_2011.pdf](http://profprestige.org.ua/publ/Inf_bul_2011.pdf).
6. **Український стандарт міжнародної шкали престижності професій : інформаційний бюлетень. Липень ' 2009 / за ред. М. І. Найдьонова, Л. В. Григоровської ; упоряд. О. І. Хоріна. — К. : ІСПП АПН України, 2009. — 50 с. — Режим доступу: [http://profprestige.org.ua/publ/Inf\\_bul\\_2009s.pdf](http://profprestige.org.ua/publ/Inf_bul_2009s.pdf).**
7. **Український стандарт міжнародної шкали престижності професій [Електронний ресурс] : інформаційний бюлетень. Липень ' 2009 (Електронна версія) / за ред. М. І. Найдьонова, Л. В. Григоровської ; упоряд. О. І. Хоріна. — К. : ІСПП АПН України, 2009. — 101 с. — Режим доступу: [http://profprestige.org.ua/publ/Inf\\_bul\\_2009\\_se.pdf](http://profprestige.org.ua/publ/Inf_bul_2009_se.pdf).**



**Монографії, статті, тези**

8. **Григоровская Л. В.** Соціальна ситуація дефіцитності-престижності професій / Л. В. Григоровская, М. И. Найденов // Державна служба зайнятості України на ринку праці в умовах світової фінансово-економічної кризи: питання теорії та виклики практики : Матеріали науково-практичної конференції. — К. : ІПК ДСЗУ, 2009. — С. 136–143. — Режим доступу: [http://iris-psy.org.ua/publ/st\\_0091.pdf](http://iris-psy.org.ua/publ/st_0091.pdf).
9. **Григоровська Л. В.** Престижність як чинник вибору професії різними віковими групами українців [Електронний ресурс] / Л. В. Григоровська. — 2010. — Режим доступу: [http://iris-psy.org.ua/publ/tz\\_0256.pdf](http://iris-psy.org.ua/publ/tz_0256.pdf).
10. **Найдьонов М. І.** Динаміка престижності професій в Україні протягом 2008–2011 років очима дорослих і школярів / М. І. Найдьонов // Актуальні проблеми професійної орієнтації та професійного навчання населення : Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції (29–30 листопада 2012 р., м. Київ). — К. : ПК ДСЗУ, 2012. — С. 191–200. — Режим доступу: [http://iris-psy.org.ua/publ/st\\_0130.pdf](http://iris-psy.org.ua/publ/st_0130.pdf).
11. **Найдьонов М. І.** Етнонаціональні особливості розуміння престижності професій в Україні / М. І. Найдьонов // Психологічні перспективи. — 2011. — Спец. вип.: Психологічні виміри українського соціокультурного простору. — С. 138–148. — Режим доступу: [http://iris-psy.org.ua/publ/st\\_0111.pdf](http://iris-psy.org.ua/publ/st_0111.pdf).
12. **Найдьонов М. І.** Історико-теоретичний аналіз проблеми відстеження динаміки престижності професій (зарубіжний досвід проведення досліджень) / М. І. Найдьонов, Л. В. Григоровська // Наукові студії із соціальної та політичної психології. — 2011. — Вип. 28 (31). — С. 251–267. — Режим доступу: [http://iris-psy.org.ua/publ/st\\_0101.pdf](http://iris-psy.org.ua/publ/st_0101.pdf).
13. **Найдьонов М. І.** Оцінка громадянами творчих спеціальностей за українським стандартом престижності професій / М. І. Найдьонов // Актуальні проблеми психології. — 2010. — Т. 12, вип. 12: Проблеми психології творчості. — С. 196–204. — Режим доступу: [http://iris-psy.org.ua/publ/st\\_0107.pdf](http://iris-psy.org.ua/publ/st_0107.pdf).
14. **Найдьонов М. І.** Престижність професій як чинник регулювання ринку праці в Україні: ресурси і ризики [Електронний ресурс] / М. І. Найдьонов, Л. В. Григоровська. — 2012. — Режим доступу: [http://iris-psy.org.ua/publ/st\\_0108.pdf](http://iris-psy.org.ua/publ/st_0108.pdf).
15. **Найдьонов М. І.** Престижність як аргумент вибору майбутньої професії та її динаміка протягом 2008–2010 років / М. І. Найдьонов, Л. В. Григоровська // Актуальні проблеми професійної орієнтації та професійного навчання населення : Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (24 листопада 2011 р., м. Київ). — К. : ІПК ДСЗУ, 2011. — С. 211–221. — Режим доступу: [http://iris-psy.org.ua/publ/st\\_0109.pdf](http://iris-psy.org.ua/publ/st_0109.pdf).
16. **Найдьонов М. І.** Професійна соціалізація молоді в умовах упровадження національної рамки кваліфікацій / Доповідь на 10 Міжнародній науково-практичній конференції "Соціалізація особистості в умовах системних змін: теоретичні і прикладні



- проблеми", лабораторія соціальної психології Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України 20 березня 2015 року, м. Київ. — Режим доступу : <http://profprestige.org.ua/publ/2015-03-20.pdf>.
17. **Найдьонов М. І.** Психологія престижності професій : монографія / М. І. Найдьонов. — Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. — 160 с. — Режим доступу: <http://iris-psy.org.ua/publ/pop.pdf>.
18. **Найдьонов М. І.** Розвиток рефлексії як психологічна умова професійного самовизначення старшокласників / М. І. Найдьонов, Л. А. Найдьонова // Творче використання педагогічної спадщини В.О. Сухомлинського в умовах перебудови народної освіти в країні (тези доповідей та повідомлень науково-практичної конференції, присвяченої 70-річчю з дня народження В. О. Сухомлинського) 7–8 грудня. — Луцьк, 1988. — С. 53–54. — Режим доступу: [http://iris-psy.org.ua/publ/tz\\_0022\\_u.pdf](http://iris-psy.org.ua/publ/tz_0022_u.pdf).
19. **Найдьонов М. І.** Уявлення про сходи влади в системі професій як чинник регулювання ринку праці в Україні / М. І. Найдьонов // Актуальні проблеми психології. — 2013. — Т. 12, вип. 16: Психологія творчості. — С. 305–316. — Режим доступу: [http://iris-psy.org.ua/publ/st\\_0108a.pdf](http://iris-psy.org.ua/publ/st_0108a.pdf).
20. **Хоріна О. І.** Ресурсна складова соціальної ситуації вибору престижної професії [Електронний ресурс] / О. І. Хоріна. — 2010. — Режим доступу: <https://www.academia.edu/11315318/>.
21. **Naydonov M.** System of socio-psychological reflection on the labour market development in Ukraine [Electronic resource] / M. Naydonov, L. Grygorovska, L. Naydonova // International Journal of Psychology. — 2012. — Vol. 47, issue S1: XXX International Congress of Psychology, 22–27 July 2012, Cape Town, South Africa. — P. 512. — DOI: 10.1080/00207594.2012.709112. — Url: [http://iris-psy.org.ua/publ/st-tz\\_0269\\_a.pdf](http://iris-psy.org.ua/publ/st-tz_0269_a.pdf).
22. **Naydonov M.** The Dynamics of the Factors of Occupational Prestige during Financial and Economic Crisis [Electronic resource] / M. Naydonov, L. Grygorovska, L. Naydonova, O. Khorina. // 27 International Congress of Applied Psychology. July 11–16, 2010, — 329. — Url: [http://iris-psy.org.ua/publ/tz\\_0253\\_a.pdf](http://iris-psy.org.ua/publ/tz_0253_a.pdf).
23. **Naydonov M.** The propensity for the profession as diagnostic indicators for vocational counseling and labor market [Electronic resource] / M. Naydonov, L. Naydonova, L. Grygorovska, J. Tovstokora // ICAP 2014 Abstract Book: Submission website Organizational Psychology. Paris, 9–13 July 2014. — 2014. — Url: [http://iris-psy.org.ua/publ/tz\\_0270\\_BO-010043.pdf](http://iris-psy.org.ua/publ/tz_0270_BO-010043.pdf).
24. **Naydonov M.** The report of 12th European Congress of Psychology. "Understanding of the occupational prestige diversity in Ukraine and about the World" [Electronic resource] : / Mykhaylo Naydonov, . Lyubov Grygorovs'ka, Lyubov Naydonova — 2011. — Url: [http://iris-psy.org.ua/publ/dk\\_0261\\_a.pdf](http://iris-psy.org.ua/publ/dk_0261_a.pdf).
25. **Naydonov M.** The report of XXX International Congress of Psychology "System of socio-psychological reflection on the labour market development in Ukraine" [Electronic resource] / M. Naydonov, L.

- Grygorovska, L. Naydonova. — 2012. — Url: [http://iris-psy.org.ua/publ/st-dk\\_0269\\_a.pdf](http://iris-psy.org.ua/publ/st-dk_0269_a.pdf).
26. **Naydonov M.** Understanding of the occupational prestige diversity in Ukraine and about the World// [Electronic resource] // Abstracts of 12th European Congress of Psychology. 4–8 July, 2011, Istanbul, Turkey / Mykhaylo Naydonov, Lyubov Grygorovs'ka, Lyubov Naydonova.— Url: [http://iris-psy.org.ua/publ/tz\\_0261.pdf](http://iris-psy.org.ua/publ/tz_0261.pdf).
27. **Naydonov, M.** The Dynamics of the Factors of Occupational Prestige during Financial and Economic Crisis [Electronic resource] /M. Naydonov, L. Grygorovska, L. Naydonova, O. Khorina.//Abstracts of 27 International Congress of Applied Psychology. July 11–16, 2010, — 329. — Url : [http://iris-psy.org.ua/publ/0253\\_a\\_tz.pdf](http://iris-psy.org.ua/publ/0253_a_tz.pdf).
28. **Naydonov, M.** The report of 27 **International** Congress of Applied Psychology "The Dynamics of the Factors of Occupational Prestige during Financial and Economic Crisis" [Electronic resource] / M. Naydonov, L. Grygorovska, L. Naydonova, O. Khorina. — 2010. — Url: [http://iris-psy.org.ua/publ/dk\\_0253\\_a.pdf](http://iris-psy.org.ua/publ/dk_0253_a.pdf).

### Методичні та навчальні джерела

29. **Соціально-психологічні чинники престижності масових професій та їх врахування в профорієнтаційній роботі з молоддю : Навчальна програма спецкурсу / М. І. Найдьонов, Л. В. Григоровська, О. І. Хоріна. — К., Міленіум, 2009. — 26 с. — Режим доступу: [http://profprestige.org.ua/publ/Programa\\_spetskursu.pdf](http://profprestige.org.ua/publ/Programa_spetskursu.pdf).**
30. **Соціально-психологічні чинники престижності професій: підготовка молоді до активного самоздійснення на сучасному ринку праці** [Електронний ресурс] : електронний навчальний посібник з додатками для студентів вищих навчальних закладів / М. І. Найдьонов, Л. В. Григоровська, Л. А. Найдьонова [та ін.] ; Ін-т соц. та політ. психології НАПН України ; за заг. ред. М. І. Найдьонова, Л. В. Григоровської. — К., Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. — 515 с. — Режим доступу: <http://iris-psy.org.ua/publ/spfop&appendix.pdf>.
31. **Соціально-психологічні чинники престижності професій: підготовка молоді до активного самоздійснення на сучасному ринку праці : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів** / М. І. Найдьонов, Л. В. Григоровська, Л. А. Найдьонова [та ін.] ; Ін-т соц. та політ. психології НАПН України ; за заг. ред. М. І. Найдьонова, Л. В. Григоровської. — Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. — 272 с. — Режим доступу: <http://iris-psy.org.ua/publ/spfop.pdf>.

### Технологічний апарат здійснення моніторингу

32. **А. с. 47183** Україна. Управлінський моніторинг ходу мобільного мультимедійного тестування (Управління ММТ) / І. М. Найдьонов, М. І. Найдьонов, Л. А. Найдьонова, Л. М. Найдьонова. — № 47448 ; заявл. 13.11.2012 ; реєстр. 14.01.2013 ; опубл. 03.05.2013, Бюл. № 30. — 2 с. — Режим доступу: [http://iris-psy.org.ua/publ/as\\_47183.pdf](http://iris-psy.org.ua/publ/as_47183.pdf).

33. **А. с. 47186** Україна. Мобільне мультимедійне опитування престижності професій (ММТ-престижність) / І. М. Найдьонов, М. І. Найдьонов. — № 47451 ; заявл. 13.11.2012 ; реєстр. 14.01.2013 ; опубл. 03.05.2013, Бюл. № 30. — 2 с. — Режим доступу: [http://iris-psy.org.ua/publ/as\\_47186.pdf](http://iris-psy.org.ua/publ/as_47186.pdf).
34. **А. с. 64077** Україна. Електронний бюлетень "Моніторинг професійного самоздійснення в умовах упровадження Національної рамки кваліфікацій" (Генерація бюлетеня. НРК) / І. М. Найдьонов, М. І. Найдьонов, Л. А. Найдьонова, Л. В. Григоровська. — № 84532 ; заявл. 15.12.2015. — Режим доступу: [http://iris-psy.org.ua/publ/as\\_64077.pdf](http://iris-psy.org.ua/publ/as_64077.pdf).
35. **А. с. 64078** Україна. Тест імпліцитних асоціацій професійного самоздійснення он-лайн (Професійне самоздійснення. НРК. ІАТ) / І. М. Найдьонов, М. І. Найдьонов, Л. А. Найдьонова, Л. В. Григоровська. — № 84533 ; заявл. 15.12.2015. — Режим доступу: [http://iris-psy.org.ua/publ/as\\_64078.pdf](http://iris-psy.org.ua/publ/as_64078.pdf).
36. **А. с. 64079** Україна. Опитувальник професійного самоздійснення на основі загальних соціально-психологічних показників. НРК: компетентності, рівні кваліфікації (Професійне самоздійснення. НРК) / І. М. Найдьонов, М. І. Найдьонов, Л. А. Найдьонова. — № 84534 ; заявл. 15.12.2015. — Режим доступу: [http://iris-psy.org.ua/publ/as\\_64079.pdf](http://iris-psy.org.ua/publ/as_64079.pdf).
37. **А. с. 64080** Україна. Управління виконанням технічного завдання опитуванням (Управління виконанням ТЗ опитування) / І. М. Найдьонов, М. І. Найдьонов, Л. В. Григоровська. — № 84535 ; заявл. 15.12.2015. — Режим доступу: [http://iris-psy.org.ua/publ/as\\_64080.pdf](http://iris-psy.org.ua/publ/as_64080.pdf).
38. **А. с. 64081** Україна. Динамічний показник виконання технічного завдання опитування (Виконання ТЗ опитування) / І. М. Найдьонов, М. І. Найдьонов, Л. В. Григоровська. — № 84536 ; заявл. 15.12.2015. — Режим доступу: [http://iris-psy.org.ua/publ/as\\_64081.pdf](http://iris-psy.org.ua/publ/as_64081.pdf).
39. **А. с. 64082** Україна. Модуль самореєстрації для тестування професійного самоздійснення за власною ініціативою (Самореєстрація. НРК) / І. М. Найдьонов, М. І. Найдьонов, Л. В. Григоровська. — № 84537 ; заявл. 15.12.2015. — Режим доступу: [http://iris-psy.org.ua/publ/as\\_64082.pdf](http://iris-psy.org.ua/publ/as_64082.pdf).
40. **А. с. 64083** Україна. Модуль генерації кодів-паролей для тестування професійного самоздійснення за запитом інтерв'юера (Генерації кодів-паролей. НРК) / І. М. Найдьонов, М. І. Найдьонов, Л. В. Григоровська. — № 84538 ; заявл. 15.12.2015. — Режим доступу: [http://iris-psy.org.ua/publ/as\\_64083.pdf](http://iris-psy.org.ua/publ/as_64083.pdf).
41. **А. с. 64084** Україна. Техніка продовження перерваного он-лайн тестування професійного самоздійснення (Продовження тестування. НРК) / І. М. Найдьонов, М. І. Найдьонов, Л. В. Григоровська. — № 84539 ; заявл. 15.12.2015. — Режим доступу: [http://iris-psy.org.ua/publ/as\\_64084.pdf](http://iris-psy.org.ua/publ/as_64084.pdf).
42. **Класифікатор професій ДК 003 : 2005**. — К., 2005 / [Електрон. ресурс] // Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
43. **Климов Е. А.** Психология профессионального самоопределения. / Е. А. Климов. — М.: Академия, 2007 — 302 с.

44. **Treiman Donald J.** Occupational Prestige in Comparative Perspective /  
Treiman Donald J. — New York: Academic Press, — 1977. — P. 514